STRÖMSTAD AKADEMI
Nordiskt institut för avancerade studier

Nyhetsbrev, december 2021, intern edition

Innehåll

Redaktörens ruta 1
Ordförandens rapport 2
Rektors rapport 3
Åsa Morberg: Lärarbristen är inte längre alarmerande 5
Jens Allwood: Seminarier på Marston Hill i Mullsjö 6
John Fletcher: Vetenskapslördag 2021 6
Åsa Morberg: Bokrecension 9
Marylou Wadenberg: Kvartalsrapport AU 10
Lokalavdelningarnas rapport 13
Redaktionskommittén 2021 13

Redaktörens ruta

R_e_d_a_k_t_ör_e_n_s_ _r_u_t_a_ _Anders Gustavsson

Ryggkirurg och styrelseordförande Peter Fritzell rapporterar om aktuella händelser inom Strömstad akademi.

Informatikforskare och rektor Per Flensburg informerar om aktuella händelser inom Strömstad akademi. Han har publicerat AAS 61 Scandinavian approaches in systems development – a historical overview http://stromstadakademi.se/AAS/AAS-61.pdf

Didaktiker Åsa Morberg argumenterar för att avveckla den statliga styrningen av dimensioneringen av lärarutbildningen. Hon recenserar också en nyutkommen bok som presenterar berättelser från utrikesfödda kvinnor som lyckats väl med att skaffa sig en ny framtid i Sverige.

Ekonom John Fletcher rapporterar om vetenskapslördagen i Falun den 11 december.

Företagsekonom Rune Wigblad höll föredrag vid Vetenskapslördag i Falun den 12 december med titeln "Varför ska kommande generationer betala minst 150 miljarder i onödan?". Föredraget är publicerat i videoserien SAV som nummer 43. http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-43.pdf

Barnläkare Gudmund Bergqvist och lingvisterna Jens Allwood och Elisabeth Ahlsén planerar diskussionsseminarier i Mullsjö i Västergötland under våren 2022. De önskar få svar med kommentarer från så många akademiledamöter som möjligt på sitt upprop.

Virolog Tomas Bergström deltog1 december i Vetenskapsradion P1 i samtal om det nya coronaviruset och i Göteborgs-Posten 1 december ”Professorn: Omikron kan kanske leda till snäll corona”. I Göteborgs-Posten den 24 december blev han intervjuad i artikeln ”Barnens RS-virus och influensa kan drabba äldre hårt”.

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Farmakolog Marylou Wadenberg rapporterar om arbetsutskottets verksamhet under det fjärde kvartalet 2021.

Historiker Bode Janzon rapporterar om lokalavdelningarnas verksamhet under det fjärde kvartalet 2021.

Barnläkare Gudmund Bergqvist rapporterar om redaktionskommitténs verksamhet 2021.

Antologin "Pandemier – dåtid och nutid för framtid" http://stromstadakademi.se/Pandemierforhand.pdf kan beställas genom Strömstads Bokhandel: std.bok@telia.com eller Bokus.com för ett pris av 249 kr. https://www.bokus.com/bok/9789189331006/pandemier/

Försök att värva nya medlemmar till Akademin, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till **Rektor Per Flensburg**: per.flensburg@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till januarinumret 2022 av Nyhetsbrevet med deadline den 27 januari 2022 till anders.gustavsson@ikos.uio.no. Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning.

Sänd också bidrag till Akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, och videoserien SAV under adressen: gudmundbergqvist@hotmail.com.

Ordförandens rapport

Kollegor i Strömstad akademi,

Vi kan summera ett aktivt 2021 som i mycket präglats av den fortsatta pågående pandemin. Jag hänvisar till de redan presenterade månadskrönikorna för det gångna året, och vill lyfta några frågor som bör fokuseras på under 2022.

Vetenskapliga publikationer och Antologier. Redaktionskommittén publicerar löpande artiklar, och frågan om vi ska skaffa oss ett DOI-nummer avhandlas just nu av Styrelsen, vilket kan underlätta sökning av våra publikationer. Se kommande Styrelseprotokoll som just nu justeras.

Tvärvetenskapliga projekt. Flera sådana är aktiva, och jag hänvisar till AUs kvartalsrapport (Q4) som finns på Hemsidan.

Hemsidan är viktig för akademin, både med avseende på intern kommunikation och som "ansikte utåt" för akademin. Per Flensburg har lagt ner mycket arbete för att få sidan funktionell på olika sätt. Jag ber alla ledamöter, i mån av tid, att gå in på vår Hemsida och "leka runt". Återkom med reflektioner om både vad ni menar fungerar bra, och om vad som kan förbättras.

Ekonomin. Akademin har som nuvarande strategi att varje projekt, och det pågår ett flertal sådana, själva söker anslag för respektive verksamhet. Det finns dock som tidigare ett stort behov av en "central ekonomi" där till exempel de olika arbetsgrupperna kan ersättas för nedlagt arbete. Dit hör till exempel sekreterar- och översättningsinsatser, Hemsides-gruppen, Redaktionskommittén osv, osv. Resor och uppehälle för olika grupper som behöver träffas för att kunna fullfölja sina uppdrag bör också kunna ersättas. Vi bör fortsätta att utforska om det finns fonder och stiftelser som kan tänkas stötta akademin. Att vi av regeringen i år utsågs till remissinstans med avseende på betänkandet från Delegationen för senior arbetskraft pekar enligt min åsikt på att det är möjligt att presentera oss på ett sätt som skulle kunna ge den en ovillkorad summa årligen för att bestrida t ex administrativa kostnader.

Lokalavdelningarna. Några av dessa är aktiva, framför allt Göteborg, som löpande erbjuder Webinar i aktuella ämnen. Några ledamöter deltar löpande, och jag vill passa på att göra re-

klam för dessa! I Falun har lokalavdelningen startat ett samarbete med bl a Folkuniversitetet. Ett första möte i form av en ”Vetenskapslördag” har den 11/12 genomförts på Dalarnas Museum. Ett flertal andra organisationer deltog som stödjande, och det kan vara en bra framgångsfaktor att söka sådana samarbeten. De erfarenheter som erhålls i Falun kommer att kunna användas av andra.

Marknadsföringsgruppen har en viktig uppgift för att beskriva akademins framtida möjligheter, och man är också mycket aktiv i detta arbete, som löpande presenteras i Nyhetsbrevet i form av förslag till Strategi- och Policydokument, samt Styrdokument. Dessa kommer att diskuteras i Styrelsen och beslut kommer att tas på kommande Årsmöte kring hur vi kan använda oss av dessa tankar och förslag.

Internationellt. Akademin har ledamöter i många länder, och vi vill poängtera de möjligheter detta innebär med avseende på tillgång till kompetens/kunskap och till vetenskapliga samarbeten.

Som avslutning vill jag tacka alla ledamöter för era ovärderliga insatser för akademins bästa. Det är i sammanhanget avgörande viktigt att vi erinrar oss syftet med vår verksamhet, att se till att den spetskompetens som finns tillgänglig i en organisation som vår fortsatt görs tillgänglig både i Sverige och internationellt. Något annat är oförsvarligt slöseri med kunskap!

Jag önskar alla ledamöter allt gott, och vi ser fram mot ett konstruktivt 2022

Peter Fritzell

Rektors rapport

Kära ledamöter,

Nu har jag varit rektor för Strömstad akademi i snart ett år och det kan vara dags att se vad som hänt detta år. Det har varit en hel del faktiskt. Ett antal projekt, minst 7 stycken, har kommit igång (http://stromstadakademi.se/wp2/testsida-1/var-forskning/) och det är en livlig webinarieverksamhet inom dessa. Snudd på ett i veckan. I januari planerar vi dessutom ett generellt webinarium i månaden där vi tar upp ett intressant tema. Vi har gett ut en ny antologi om pandemier, en fantastiskt fin bok. SAV-serien har fullkomligt exploderat, 23 stycken i år och 20 stycken i fjol. Jag har dessutom fått utlopp för en av mina dolda talanger, nämligen layout. Både antologier, två andra böcker och nyhetsbrev har jag sysslat med. Roliga och stimulerande uppgifter. Hemsidan har tagit en del tid; vi har nu fått även en engelsk dito och jag håller nu på att förverkliga ett av Marylous många förslag, nämligen att göra den mer tillgänglig för den breda allmänheten och med speciellt sikte på att rekrytera nya ledamöter.

För det är nu tråkigheterna börjar. Ca 1/3 av ledamöterna har inte betalt medlemsavgiften, vilket måste tolkas så att de inte anser det vara intressant av vara med i Strömstad akademi. Marknadsföringsgruppen (MG) har försökt analysera orsakerna men i många fall svarar inte ledamöterna. I några fall har man helt enkelt glömt det. I andra fall är man missnöjd med akademin. Andra är för gamla och sjuka för att orka med akademin. Jag kommer att göra ett sista försök i januari och påminna om att man enligt stadgarna blir utesluten om man inte betalar medlemsavgiften. Men en hel del ledamöter lämnar troligen akademin.

Det har i övrigt varit ganska trögt i akademin. För att göra en korrekt marknadsstrategi behövde MG veta varför ledamöterna gått med i Strömstad akademi och en förfrågan skickades ut med ett nyhetsbrev. Ett svar inkom! Jag har börjat göra om hemsidan och bett om synpunkter. Inga har inkommit. Jag har installerat diskussionsforum så vi kan diskutera saker på ett mer

strukturerat sätt än via oöverskådliga maillistor. Inget har hänt. Jag sände ut fråga till några ledamöter om de ville starta en klimatgrupp. Ett svar, som handlade om något helt annat. Jag har försökt få kontakt med kommunen för att förnya vårt kontrakt. Inget har hänt! Varför?

En annan irriterande sak är våra ineffektiva möten, både AU-möten och styrelsemöten. Att ägna 75% av tiden till att gå genom föregående mötesprotokoll är inte hållbart. Trots flera förslag till annan ordning envisas ordföranden med denna. Klara och tydliga beslut fattas nästan aldrig och frågor dras i långbänk.

Jag har under det senaste 1,5 året jobbat stort sett full tid med Strömstad akademi och försökt skapa en dynamisk och stimulerande akademi men med tveksamt resultat. Jag har max 10 aktiva år kvar och de vill jag inte slösa bort. Den dynamik och utveckling jag önskade skapa finns inte i akademin, men däremot i projekten och webinarierna. Kanske kan den sprida sig. Kanske ska vi fortsätta skriva böcker, det är ju kul!

Det har dock inte bara varit elände, jag har träffat många intressanta personer. Jag tackar dig Åsa, för att jag fick vara med i antologin om forskarkarriärer, jag tackar dig Anders för att jag fick vara med i Pandemi-boken, jag tackar dig Gudmund för mina publikationer i våra skriftserier och jag tackar dig Jens för alla intensiva filosofiska diskussioner vi haft. Och slutligen tackar jag marknadsföringsgruppen för alla kloka, spännande och intressanta idéer och frågeställningar vi diskuterat!

Just nu håller jag på med en artikelserie kring undermålig forskning som jag publicerar i tankesmedjan Tvärtänkt. Utgångspunkten är John Ioannidis 15 år gamla artikel: Why most published research findings are false. Det är en av de mest citerade artiklarna i Google Scholar, över 10 000 citeringar. Hanne Kjöllers bok om ”Kris i forskningsfrågan” är baserad på den

artikeln. Det är just sådana myter om forskning som Tvärtänkt ska avslöja. Plus andra myter. Om du vill hjälpa till är du välkommen!

Till sist önskar jag er alla, både styrelse och ledamöter, en god jul och ett bättre nytt år!

Per Flensburg

Åsa Morberg: Lärarbristen är inte längre alarmerande

Lärarbristen är inte längre alarmerande, skrivs ned kraftigt

Åsa Morberg

Nu börjar prognoserna över lärarbristen svaja betänkligt igen. Nu, 2021, saknas det (troligen) 12 000 behöriga lärare. År 2019 saknades det 45000 behöriga lärare. År 2017 saknades det 70 000 behöriga lärare. Kurvorna över tillgång och efterfrågan har under cirka sjuttio år sett ut som ett alplandskap, med höga berg och djupa dalar. Det har alltid varit snabba ryck med åtgärder. Flera lärosäten exempelvis Högskolan i Gävle, Högskolan i Dalarna, Högskolan i Kalmar etc. har drabbats av nedläggning av lärarutbildningen baserat på felaktiga prognoser.

Katastrofal brist har ändrats på mindre än ett decennium till ett mindre problematiskt underskott. Det har drabbat dels skolväsendet dels lärarutbildningarna vid landets lärosäten. Sist men inte minst har enskilda lärare drabbats. Många enskilda lärare har skolat om sig i tron att presenterat överskott skulle förhindra att de kunde få arbete i skolan.

Olika myndigheter lämnar olika bilder av den s.k. verkligheten, vilket skapar förvirring. Det är förödande att det inte finns en samstämmighet i beskrivningen av den s.k. verkligheten. Den statliga dimensioneringen av lärarutbildningen har misslyckats kapitalt.

Det kan inte vara en oöverstigligt svår uppgift att planera för bättre balans i tillgång och efterfrågan. Det finns goda statistiker och vi vet mycket om lärares tjänstgöringsbenägenhet. Det finns statistik över antalet födda barn. Hur ska man få bättre och framför allt säkrare underlag för beslut om dimensionering och lokalisering?

Jag förordar att staten helt enkelt lägger ned all styrning av lärarutbildningen. Överlämna till de lokala lärosätena att besluta om dimensioneringen av lärarutbildningen. Det finns kloka lokala lärarutbildare, lokala statistiker, lokala strateger, intresserade kommuner runt lärosätena. Lokala beslut om dimensionering kan absolut inte bli mera fel, än det blir idag. Staten klarar helt enkelt inte att styra lärarutbildningens dimensionering.

Vems fel är det här egentligen? Vem ska utses till syndabock? Skolpolitiker är den grupp som oftast klarar sig bäst i mediadrevet. Men det är inte säkert nu. Politiker kan själva kritisera skolan. Utan att se att det är politikerna själva som ger ramarna och riktlinjerna för verksamheten, dvs. man skjuter sig själv i foten.

Det kan inte vara en oöverstigligt svår uppgift att planera för bättre balans i tillgång och efterfrågan. Dimensioneringen bygger på SCB:s befolkningsstatistik. Det behövs bättre och framför allt säkrare beslut om dimensionering. Staten klarar inte detta. Det finns en lång historik som visar detta.

Avveckla den statliga styrningen av dimensioneringen av lärarutbildningen. Överlåt till de lokala lärosätena att dimensionera sin lärarutbildning. Det kan troligen inte bli värre än det är idag?

Jens Allwood: Seminarier på Marston Hill i Mullsjö

Seminarier på Marston Hill i Mullsjö

Strömstad Akademis Västsvenska Lokalgrupp inbjuder alla intresserade till diskussionsseminarier på Marston Hill i Mullsjö.

Under våren inbjuder vi till diskussionsseminarier på Marston Hill i Mullsjö

(se marstonhill.com & marstonhill.se). Seminarierna är tänkta att vara i hybrid form, så att de som kan/vill kan vara med på plats men med möjlighet för visst deltagande även över internet. Seminarierna är tänkta att vara lunch till lunch med gemensam två luncher, middag, kaffe, i pauserna, samvaro på kvällen och övernattning. Pris 1500 SEK (självkostnadspris). För en presentation av marstonhill.se eller marstonhill-.com

Möjligen kan seminarierna bli utgångspunkten för en mång- eller tvärvetenskapliga antologier.

Men innan vi kan bestämma datum etc, vill vi diskutera och bestämma ämnen för seminarier. Följande ämnen har hittills föreslagits:

1. Hot mot demokratin
2. Migration och integration
3. Mål och värden i FN:s SDG Agenda för 2030
4. Livet på vår planet efter Covid
5. Vilken omställning krävs i olika sektorer för att uppnå ”hållbarhet”?
6. Syftet med Strömstad Akademi
7. Slutdiskussion av Metodantologin

Nu vill vi be dig som skulle vara intresserad av att vara med att visa ditt intresse genom att skriva om du vill vara med i fysisk form, enbart digital form eller, beroende på omständigheterna, vilket som, samt att välja ett eller flera bland ämnena på listan och/eller föreslå ett annat ämne som du skulle vilja diskutera och sedan skicka ditt svar i mail till jens@allwood.se (gärna också till eliza@gu.se och gudmundbergqvist@hotmail.com).

Vi sammanställer sedan, väljer de ämnen som möter störst intresse och kommer med förslag på datum.

Väl mött!

Jens Allwood, Elisabeth Ahlsén, Gudmund Bergqvist

John Fletcher: Vetenskapslördag 2021

Vetenskapslördag 2021

John Fletcher

Den 11 december genomförde Falu-avdelningen i samarbete med Folkuniversitetet i Falun sin traditionella ’vetenskapslördag’ på Dalarnas Museum. Temat var ’FN’s hållbarhetsmål’, med Mål 1 – *Ingen fattigdom*, Mål 3 – *God hälsa och välbefinnande*, Mål 4 – *God utbildning för alla*, Mål 7 – *Hållbar energi för alla* samt Mål 9 – *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* i fokus. (Lasse Broman och Peter Fritzell var initiativtagare från Akademins sida.)

Ett 40-tal åhörare kom (trots Covid-varningar) och lyssnade. Mötet blev ganska bra, ja, faktiskt så bra att vi fick ett ”Ja!” på frågan om Akademin skulle ta upp ytterligare utvecklingsmål vid ett möte under våren.

Fem föreläsare från Akademin talade om var sitt ämne. Sammanfattningarna nedan gör inte anspråk på att vara mer än utgångspunkter när den intresserade kontaktar någon av föredragshållarna.

Lars Broman, professor i fysik, talade om Mål 1 – Ingen fattigdom och fokuserade på befolkningsutvecklingens betydelse för för att häva fattigdomen i världen. Han konstaterade inledningsvis att fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär även brist på frihet, inflytande, hälsa, utbildning och säkerhet. Det brukar kallas för multidimensionell fattigdom. Idag lever 1,3 miljarder människor i multidimensionell fattigdom och av dessa är hälften under 18 år. Brist på mat, sjukvård, säkerhet och rent vatten dödar tusentals människor varje dag, men det har faktiskt blivit bättre! Sedan 1990 har den extrema fattigdomen halverats.

Han berättade om den engelske prästen Thomas Robert Malthus, som i slutet av 1700-talet tecknade bilden av en mänsklighet som ”växte ifrån” samhällets förmåga att producera tillräckligt med mat. Resultatet skulle, enligt Malthus, bli svält och krig, med resultat att ’balansen’ mellan befolkning och försörjningsförmåga återställdes – fram till nästa katastrof.

Världen har, trots den oerhört snabba befolkningsutvecklingen, på det stora hela undvikit de alltomfattande katastrofer Malthus förutspådde, men vi är på intet sätt skyddade från konsekvenserna av en fortsatt befolkningstillväxt. Sverige förbrukar redan nu fyra gånger så stora resurser som jorden erbjuder – om hela jordens befolkning skulle nå vår höga levnadsstandard. Vi dignar redan under trycket av klimatförändringar och en kommande brist på mat som leder till att vi behöver avstå från att skaffa fler barn.

Lars illustrerade effekterna av befolkningsökningarna med exemplet Afghanistan, där den snabba befolkningstillväxten (en tredubbling på 30 år!) gör fattigdomsbekämpningen utomordentligt svår.

Tomas Bergström, professor i klinisk mikrobiologi, talade om Mål 3 – God hälsa och välbefinnande. Han fokuserade på Covid 19 och konstaterade att den utomordentligt snabba framtagningen av vacciner byggde på grundforskning som utfördes för 20 år sedan, då utan att väcka större intresse bland andra forskare. Kunskaperna blev en oumbärlig bas för produktionen av Covid 19-vaccinerna och sparade många år i utvecklingsarbetet. Den exceptionellt intensiva massmediebevakningen har fokuserat på faktorer som varit mindre betydelsfulla – men mera rubrikvänliga. Så har till exempel de olika virus-varianterna, alfa, beta, delta, omikron,… fått mycket uppmärksamhet, trots att den sortens utveckling varit näst intill självklar och inte särskilt oroväckande för yrkesfolket.

Virus-varianter tenderar att bli mindre farliga över tid, även om de kan bli mer smittsamma. Vi vet inte i dag om omikron-varianten representerar en första sänkning av risknivåerna, men tror oss se en lägre dödlighet än för tidigare varianter. Det vi tycker oss se är dock att vaccin efter tre doser ger ett tämligen gott skydd, men framför allt att dödligheten är påtagligt lägre. Det bästa skyddet får man av att ha varit Covid-smittad själv.

Tomas betonade den stora risken med att vi tillåter att det utvecklas öar av ovaccinerade, både nationellt och internationellt. Här spelar låg inkomst och låga utbildningsmeriter en central roll, vilket pekar på att sociala livsbetingelser, snarare än nya virusvarianter, kan vara avgörande för vår förmåga att bekämpa pågående och framtida virusepidemier.

Maria Spante, docent i informatik, talade om Mål 4 – God utbildning för alla. Hon inledde med att betona vikten av att flickor ska kunna få samma utbildning som pojkar i alla delar av världen. Hon pekade bl a på den indiska flickan Malala som sköts (men överlevde) för att hon gick i skolan och talade om vikten av utbildning. Hon har blivit en symbol för den frihetsrörelse som växer fram ur kvinnors utbildning.

Maria hämtade sedan exempel på en annan sorts utbildningssituation när hon redovisade en studie av pojkars och flickors skolresultat i årskurs 9 i en svensk kommun. Undersökningen pekade på ett tydligt mönster: pojkarna hade i genomsnitt klart lägre resultat än flickorna – och det är inte klart vad detta beror på. Man har undersökt en rad tänkbara faktorer, exempelvis könsfördelningen bland de pedagoger barnen möter, från förskolan och uppåt, men utan att finna tydliga mönster. Hon väckte också en mer principiell fråga: I vilken utsträckning är det verkligen meningsfullt att genom politiska beslut detaljstyra pedagogernas arbete? Det finns en reell risk att utbildade pedagoger inte tillåts att använda den specialkunskap och den erfarenhet de vunnit genom långa studier och åratals erfarenhet.

Göran Bryntse, assisterande professor i energieffektiv teknik, talade om Mål 7 – Hållbar energi för alla. Göran fokuserade på den mycket aktuella frågan om slutförvaring av kärnbränsle. Enligt nu gällande planer ska kärnbränslet inkapslas, först i en särskild sorts gjutjärn (’segjärn’) och sedan i koppar för att därefter placeras 500 meter under marknivån där varje kapsel innesluts i bentonitlera.

Göran väckte en rad invändningar mot dessa planer:

- Både gjutjärn och koppar har visat sig korrodera mycket snabbare än man antagit hittills.
- Bentonitleran innehåller mineraler som påskyndar korrosionen eftersom den innehåller främmande mineraler.
- Djupet, 500 meter, tillåter grundvattnet att cirkulera upp till markytan, vilket kan bidra till spridning av radioaktivt vatten.

Göran föreslog en legering av palladium och titan som ett överlägset alternativ vad gäller risk för korrosion. Han föreslog vidare att slutförvaringen läggs på flera tusen meters djup, eftersom detta skulle förhindra oönskad grundvattencirkulation till ytan.

Rune Wigblad, professor i företagsekonomi, talade om Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur. Han beskrev Sveriges existerande industriella verksamhet som byggd på stabila förutsättningar, förutsättningar vilka emellertid i dag står under förändring. Övergången från fossil till grön energi (främst sol- och vindkraft) medför att tillgängligheten av betydande delar av framtidens energiproduktion kommer att fluktuera i former som inte kan styras. Detta kommer att kräva ett mycket omfattande arbete för att utveckla vår förmåga att lagra energi. Det vi har i dag är:

- Vatten, som kan lagras i dammar.
- Batterier, som dock fortfarande kräver ett omfattande utvecklingsarbete i flera hänseenden.
- Vätgas, som kan lagras (explosionsrisk måste förebyggas!). Produktionen är emellertid mycket energikrävande och därför dyr.

Rune konstaterade att svensk teknisk utveckling tenderar att vara reaktiv, snarare än proaktiv. Vi reagerar på händelser i vår omvärld, snarare än att utveckla ny teknik av ’egen kraft’. Detta handlar delvis om att våra politiker inte har möjlighet att få överblick över den tekniska utvecklingen. Sverige behöver därför utveckla former för att följa och ligga i framkant av den globala tekniska utvecklingen.

Åsa Morberg: Bokrecension

Ett helt nytt liv: porträtt av tolv utrikesfödda kvinnor som lyckats starta om i Sverige i en nyutkommen bok

Åsa Morberg

Boken ” Ett helt nytt liv: porträtt av tolv kvinnor som lyckats starta om i Sverige” skriven av författaren Charlotta Kåks Röshammar och med ett förord av Josefina Bylund, Arbetsmarknad och integration, Ludvika kommun. Boken är nyligen utgiven av Konsai förlag.

Boken handlar om tolv utrikesfödda kvinnor: Najma, Samira, Natsenet, Jyotsna, Rosana, Zina, Tamara, Rafal, Hope, Amina, Layla och Maram, som alla flyttade till Dalarna, från olika håll i världen. Gemensamt för dessa kvinnor är att de verkligen lyckats skapa sig en ny och positiv framtid i Sverige. Berättelser om det positiva är unikt.

Boken är mycket lättläst och ger en mycket trevlig och inspirerande läsning för alla. Boken slår hål på myten att invandrarkvinnor bara får arbete inom vården och städning och den visar att invandrarkvinnor faktiskt kan skaffa sig en utbildning inom något man tycker om. Boken visar också att alla kvinnorna i boken lärt sig svenska och etablerat sig bra på den svenska arbetsmarknaden. Det är naturligtvis en stor och tuff utmaning för dessa kvinnor och det syns tydligt i berättelserna.

Arbetslösheten bland utrikesfödda kvinnor är högre än för kvinnor födda i Sverige. I gruppen utrikesfödda kvinnor finns faktiskt en stor potential och det visar personberättelserna. För den som kommer till Sverige gäller det faktiskt att själv ta det första viktiga steget. Men samtidigt handlar det också om arbetsgivare som behöver tänka utanför boxen och verkligen våga satsa på utrikesfödda kvinnor.

Kvinnornas berättelser handlar om deras erfarenheter de gjort på vägen mot studier och arbete. Berättelserna är personliga och de kan läsas som de personporträtt de är. Författarna hoppas att boken ska kunna motivera andra kvinnor som flytt, eller flyttat till Sverige. Det handlar om tolv goda förebilder och dessa kan säkert inspirera andra utrikesfödda kvinnor.

Berättelserna kan läsas ungefär som man plockar praliner ut en chokladask. Man kan läsa dem i den ordning man själv önskar. Bokens berättelser analyseras inte av författaren, utan analys får läsaren själv göra. Läsaren kan reflektera över vilket mönster bland utrikesfödda kvinnor som framträder i personberättelserna.

Bilder används i boken på ett utmärkt sätt för att engagera läsarna. Bilderna talar till läsarna på ett omedelbart plan. Vi behöver inte läsa något, eller ens kunna läsa, för att fångas och fascineras av bokens bilder. Genom bilderna kommer läsaren närmare personerna i berättelserna.

Charlotta Kåks Röshammars bok ger sammanfattningsvis, läsaren en positiv upplevelse av personberättelserna. Dessa andas livsmod, livskraft och framtidstro. Det saknas analys av berättelsernas innehåll och författaren ger inte läsaren sin bild av mönstret i berättelserna. Läsaren får själv stå för analysen och skapa sig själv en bild av det mönster som framträder i berättelserna. Det går naturligtvis bra på det sättet också.

Marylou Wadenberg: Kvartalsrapport AU

Sammanfattning av arbetet i arbetsutskottet/AU Strömstad akademi fjärde kvartalet (Q4), oktober-december 2021.

Marylou Wadenberg

Arbetsutskottet (AU) består fr o m 1 jan 2021 av Per Flensburg – nytillträdd rektor, Peter Fritzell - styrelseordförande, Anders Gustavsson - pro-rektor, och Jens Allwood - vice styrelseordförande (fr o m 21 juni 2021), Styrelsens och AUs sekreterare Marie-Louise/Marylou Wadenberg, och kassören KG Hammarlund deltar också. AU har telefonmöte (GoToMeeting) som regel 1ggn/månad.

Dagordningen för mötena har under fjärde kvartalet (Q4) bl a haft följande punkter/rubriker:

- Minnesanteckningar från föregående möte
- Plattform på hemsidan för info om Akademin till allmänheten/hemsidans sökbarhet
- Akademins stadgar – eventuella ändringar
- Beredning av frågor till höstens styrelsemöte
- Marknadsföring/M-gruppen
- Projekt och samarbetspartners
- Ekonomi/medlemsavgift
- Lokalavdelningarna
- Publicering
- Antologier
- Debatt
- Medlemskap/varför medlem/vad vill man/hur utnyttjas det?
- Övriga frågor

Övergripande information;

AU arbetar mellan Akademins årsmöten, som är det högsta beslutande organet, på uppdrag från Styrelsen och effektuerar löpande Årsmötets och Styrelsens beslut. Möten är oftast virtuella via programmet GoToMeeting, och startar med en kort genomgång av föregående mötes minnesanteckningar. Därefter går man igenom de olika punkterna på dagordningen och diskuterar hur ärenden har avancerat sen förra mötet/lägesbedömning. Baserat på detta tar man sen beslut om hur man bör gå vidare i de olika frågorna. Vissa beslut kan bara tas vid styrelsemöten. I såna fall bereder AU dessa frågor inför närmast uppkommande styrelsemöte. Ibland kan det bli fråga om ställningstagande/beslut per capsulam. Detta kan ske via utskick från AU till Styrelsen där Styrelsen ombeds ta beslut, alternativt via Styrelsen själv om en fråga inte hinner beredas under ordinarie styrelsemöte.

Ansvaret för de olika huvudpunkterna fördelas mellan de personer som ingår i AU, översiktligt enligt följande (ansvarsområden kan ibland skifta vid behov):

- Rektor, Per Flensburg, har tillsammans med pro-rektor och delvis Ordförande, ansvar för planering av Akademiska Högtiden, och Vetenskapsfestivalen i Strömstad. Rektor ansvarar för handhavande av vissa uppgifter (som t ex ledamotsförteckningen).
- Rektor och Prorektor (se nedan) ansvarar även för arbetet med hemsidan samt med layouten av Nyhetsbrevet.
- Rektor och Prorektor ansvarar också, tillsammans med Ordförande, för kontakten med Strömstad kommun, samt med Strömstads gymnasium.

- Prorektor, Anders Gustavsson, har tillsammans med Rektor, övergripande ansvar för: planering av Akademiska högtiden/vetenskapsdagarna och föreläsningar. Prorektor ansvarar därutöver, inom ramen för Redaktionskommittén, för skriftserier/antologier, samt för Nyhetsbrevet.
- Vice ordförande, Jens Allwood, har tillsammans med Ordförande ansvar för Styrelsemöten och för Årsmöten tillsammans med Rektor och Prorektor. Tidigare vice ordföranden Mariana Back fortsätter att ha ansvar för: lagringen av Akademins dokument på Google Drive, rekrytering av ledamöter för bidrag med krönikor i Strömstads tidning.
- Ordförande i Strömstad akademi, Peter Fritzell, och också sammankallande i AU, har ansvar för Styrelsemöten och också för Årsmöte tillsammans med Rektor, Prorektor och vice ordförande, samt har ett samlat grepp kring alla stående punkter i Akademin, på dagordningen (se ovan).
- Arbetsgrupper (löpande), såsom granskning av engelska texter (Marylou, John Fletcher), lokalavdelningar (fr o m Q1 Bode Janzon), kurser (Åsa Morberg, Carl Olivestam), och Koster (Gudmund Bergqvist), har i vissa fall huvudansvariga (angivna inom parentes) utanför AU som då rapporterar främst till Peter Fritzell och Anders Gustavsson. Lokalavdelningarna, med Göteborg som hittills mest aktiv, bjuder in till Webinar kring olika ämnen. Dessa presenteras sedan på Hemsidan (http://stromstadakademi.se/wp2/) och i förekommande fall i videoserien SAV och på Akademins youtube-kanal.

Viktiga arbetsresultat under detta fjärde kvartal – Q4 2021:

Marknadsföringsgruppen (M-gruppen): Per (som är sammankallande i gruppen) har skrivit ihop ett policy- och ett strategidokument samt en marknadsföringsplan (styrdokument). Skrivningen i dokumenten har diskuterats (speciellt marknadsföringsplanen) inom AU. Per kommer att skriva om detta i Nyhetsbrevet för december 2021; han kommer även att maila ut dokument till ledamöter för att få feedback på utformningen av texten. Per och kassören KG Hammarlund (KGH) diskuterar även hur eventuell ersättning till M-gruppen för utlägg i arbetet kan hanteras och att bereda detta ärende för styrelsens nästa möte i början på 2022.

Hemsidan: Per Flensburg (per.flensburg@stromstadakademi.se) är ansvarig. Per har tagit fram en testsida som prototyp för en plattform för info om Akademin till allmänheten. Han har bett AU och andra ledamöter att gå in och titta på upplägget samt ge feedback till honom hur denna plattform kan utformas/utvecklas.

Ekonomi/medlemsavgift: KGH har redovisat status i bokföringen upp till den 31 oktober 2021. AU har även diskuterat ingående hur man bäst hanterar problem med ledamöter som inte betalar medlemsavgift. Detta har resulterat i ett utskick från ordförande till styrelsen som har att rösta fram ett per capsulam-beslut (dec 2021) grundat på individuell röstning mellan flera alternativa förslag. I samband med detta har man även diskuterat Akademins stadgar, och eventuella ändringar som kan behöva göras beroende på per capsulam-beslutet i denna fråga. Detta kommer att tas upp på nästa styrelsemöte 2022.

- Medlemskap/varför medlem/vad vill man/hur utnyttjas det?: I samband med diskussionen om obetald medlemsavgift, har AU även identifierat olika skäl varför ledamöter är medlemmar i Akademin och hur det kan påverka hur dom ser på sitt medlemskap. Detta kommer att diskuteras fortlöpande under våren 2022.
- DOI (digital object identifier): Man har också diskuterat om att ansluta sig till tjänsten DOI för att allmänheten lättare ska kunna hitta publikationer skrivna av Akademins ledamöter.

Detta medför en viss årlig avgift. Även i denna fråga har styrelsen ombetts rösta per capsulam. I skrivande stund är de flesta styrelseledamöter som svarat positiva.

Lokalavdelningarna: sammankallande/koordinator för samtliga lokalavdelningar är fr o m Q1 Bode Janzon, som skriver separata kvartalsrapporter om verksamheten. Dessa läggs ut på Hemsidan och publiceras i Nyhetsbrevet. För närvarande är lokalavd Göteborg samt Falun de som är mest aktiva. Lokalgruppen i Falun har initierat ett samarbete med Folkuniversitetet och flera möten har hållits under senaste månaderna. Ett första gemensamt projekt blev anordnande av Vetenskapslördag på Dalarnas museum i Falun den 11/12, 2021. Temat för mötet utgick från FNs Agenda 2030. Föreläsare från Akademin var: Tomas Bergström (Hälso-och sjukvård), Lars Broman (Befolkning), Maria Spante (Utbildning), Rune Wigblad (Teknisk utveckling) och Göran Bryntse (Kärnkraft). Löpande information redovisas på Hemsidan, på Akademins FB-platser och i Nyhetsbrevet.

Antologier: Senaste antologin Pandemier (Red: Anders Gustavsson m fl) föreligger i tryck. En antologi om vetenskapliga metoder i olika forskningsdiscipliner är under utarbetande; publikation under rubriken Tvärvetenskap/Mångvetenskap kan möjligen också resultera i en antologi (Jens Allwood).

Brainstorming-möten för att få igång tvärvetenskapliga projekt: Ordförande Peter Fritzell har tidigare tagit initiativ till möten för att diskutera och bilda grupper av ledamöter som kan arbeta tvärvetenskapligt och inom det konceptet identifiera möjliga projekt. Just nu föreligger följande grupper:

I: Projekt med inriktning mot klimat och miljö/solceller. Planeringsstadium. Deltagare Angelika Basch, Lars Broman och Mariana Back.

II. Projekt med fokus på psykiatri och alkohol/drog-beroende – #3 (delmål) i Agenda 2030. Deltagare: Marylou Wadenberg (sammankallande/moderator), Ulf Berg, Elaine Bearer, Gudmund Bergqvist, Anders Gustavsson samt Lennart Wetterberg. Marylou presenterade projektet på Vetenkskapsfestivalen detta år. Viss tvekan kring ett sammanhållande tema har funnits. Projektet har därför under hösten varit i en fas då man undersökte lösningar att ta arbetet vidare. Vid ett möte i december har man identifierat en arbetsstrategi som det just nu råder enighet kring. Arbetet fortsätter under 2022.

III: Projekt kring etik i utbildning av vårdpersonal (undersköterskor) - Carl Olivestam sammankallande. Aktivt arbete pågår. En anslagsansökan är insänd.

IV: Projekt kring digitalisering i skolmiljö i Strömstad – Per Flensburg och Maria Spante (ny ledamot). Planeringsstadium.

V: Jens Allwood och John Fletcher m fl har startat ett projekt kring migration och flera möten har hållits. Projektet har även kontakter med Immigrantinstitutet, Göteborg. Publicering i olika former planeras.

VI: Ett utbildningsprojekt har även föreslagits (Åsa Morberg), möjligen i samverkan med Migrationsprojektet (V). Kanske ta fram ett dataspel för att lära känna Sverige (Per F).

Styrelsen har haft möte den 16 november och den 13 december. Av olika skäl hann man inte med alla frågor på dagordningen den 16 november vilket föranledde ytterligare ett möte (den 13 dec). AU:s beredande arbete (som listats ovan) diskuterades också på dessa styrelsemöten. Sammanhållet protokoll från dessa båda möten är i skrivande stund skickat till justerare.

För att summera: Förutom löpande arbete, har viktiga frågor för AU under Q4 2021 ffa varit:

i. att identifiera olika skäl varför ledamöter är medlemmar i Akademin och hur det kan påverka hur dom ser på sitt medlemskap.
ii. att diskutera hur man bäst hanterar problem med ledamöter som inte betalar medlemsavgift.
iii. att följa upp status i pågående projekt av tvärvetenskaplig eller annan karaktär.
iv. att diskutera M-gruppens verksamhet och förslag till sådan.
v. att bereda frågor kring ovannämnda ärenden att ta till höstens styrelsemöten (16 nov&13 dec), vilket alltså har skett, se punkten ovan.

Övriga frågor

1. Ledamöter är aktiva med bidrag/krönikor till Strömstads Tidning, och planering av aktiviteter i sociala medier – FB, youtube pågår.

2. Flera ledamöter, som tex Rune Wigblad, deltar löpande i debatter i riksmedia.

AU har under Q4 2021 haft möten via GoToMeeting november: 4, 23

Marylou har fört minnesanteckningar under AU:s möten. Dessa har granskats/reviderats av Peter Fritzell och därefter mailats till AU:s 4 medlemmar, samt till kassören KG Hammarlund.

Lokalavdelningarnas rapport

Kvartalsrapport från Lokalavdelningarna kvartal 4 2021

Bode Janzon

Under kvartal 4 har lokalavdelningarna, ofta i samarbete med andra organisationer, genomfört ett antal webbföreläsningar kring bl.a följande temata: barncancer, sepsis och covid 19, Finlands efterkrigshistoria, migration, kulturöverskridande verksamhet i Ghana och neurodidaktik. I Falun arrangerades en sk. vetenskapslördag i samverkan med länsmuseum och ett studieförbund. Webbföredragen hålls tillgängliga för akademins ledamöter.

Under kvartalet har de ansvariga för lokalavdelningarna hållit två möten online

Redaktionskommittén 2021

Redaktionskommittén 2021

Gudmund Bergqvist

Ledamöter: Elisabeth Ahlsén, Jens Allwood, Gudmund Bergqvist (sammankallande), Per Flensburg, Anders Gustavsson, Bode Janzon, Carl Olivestam, Rune Wigblad och Peter Währborg,

Kommittén har under året haft 5 möten via zoom. 3 av dem har bitvis varit gemensamma med marknadsföringsgruppen med ordförande Per Flensburg. Vid kommitténs möten har diskuterasts dels inkomna publikationer dels allmänna principer men även hur Strömstad akademis skrifter skall registreras i DiVA ev DOI etc. Kommande antologier och hur dessa skall publiseras.

Före möten med marknadsföringsrupppen har diskuterats hur man skall kunna få en ökad försäljning av framför allt de böcker som utgivits på akademins förlag, kontakter med bokinfo, bokus etc liksom om man redan före utgivning skall ha närkontakter.

- Under året har utgivits 3 böcker varav 1 antologi.
- I AAS har publicerats 6 artiklar varav en var antologin Pandemier
- I Fria serien har publcserats 5 bidrag
- 1 SAV har publicerats 23 bidrag
- I prepublikationsserien finns inget nytt bidrag, men man har uppmanat till publikation i denna.

Förutom detta arbete har flera medlemmar i redaktionskommittén haft stort inflytande på de webb-föreläsningar som gjorts i akademins namn i samarbete med andra organisationer. En sammanfattning finns i FFS 18. Efter sommaren finns 8 separata webb-föreläsningar + föreläsningarna vid vetenskapsdagarna.

Dessutom har 11 webb-föreläsningar gjorts för mindre grupper.